

תורה אור המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי

עבודתו של יעקב ביציאתו לחרון, ותכליתה - לשוב אל יצחק

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

פרשת ויצא

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב 718-650-6295 (+1)
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

The Ma'amarim of LIKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

י"ל בסיוע תכנית לב לדעת ותשוח"ח להם

פתח דבר

בעזה"י

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה **ושבתי בשלום**" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקלה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

המאמרים של לקוטי תורה ותו"א שייכים להוצאת קה"ת ונדפס ברשותם, תשוח"ח להם.

ד' כסלו - ה'תשע"ז

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

**ד"ה ושבתי בשלום
אל בית אבי**

עבודתו של יעקב ביציאתו לחרן,
ותכליתה - לשוב אל יצחק

תוכן המאמר

פרק א

'אבני המקום', 'האבן אשר שם מראשותיו', 'והאבן הזאת יהיה בית אלקים'..... ז

פרק ב

'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'..... ח

פרק ג

אבנים - אותיות דבר ה' המהוות את העולמות..... י

פרק ד

'ויקח מאבני המקום כו' וישם מראשותיו'..... יג

פרק ה

'וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה'..... מז

פרק ו

'ושבתי בשלום אל בית אבי' - יצחק..... יט

פרק ז

'בשלום' - ב' שלום..... כו

פרק ח

'והיה הוי' לי לאלקים, והאבן הזאת גו' יהיה בית אלקים'..... לו

ב"ה. תו"א פרשת ויצא, ד"ה ושבתי בשלום [כא, א-ד]

פרשה ויצא

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים בו'. וצריך להבין השייכות של האבן עם שם הוי', שכשהוי' יהיה לאלקים או דוקא יהיה האבן בית אלקים בו'. גם צריך להבין, כי לשון האבן הזאת הוא לשון נקיבה, ומלת יהיה הוא לשון זכר. ולהבין את כל הנ"ל, צריך להקדים ולבאר מה שכתוב לעיל מניה ויפגע במקום, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וגו', וישם אותה מצבה בו', וצריך להבין ענין האבנים מה הן. וגם מה שהיו תחילה

פרק א

'אבני המקום', 'האבן אשר שם מראשותיו', 'האבן הזאת יהיה בית אלקים'

"וּשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, וְהָיָה הוֹי' לִי לְאֱלֹקִים, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹקִים בו'".²

וצריך להבין השייכות של האבן עם שם הוי', שכשהוי' יהיה לאלקים או דוקא יהיה האבן בית אלקים בו'.

מהכתוב משמע שענין "והיה הוי' לי לאלקים" הוא תנאי, שכאשר הוי' יהיה לו לאלקים, תהיה האבן 'בית אלקים'.

ולהלן יתבאר מהו החידוש בענין זה שהוי' יהיה לו לאלקים, ומדוע כתוצאה מכך האבן

הגשמית תוכל להיות בית ומשכן לבחינת אלקים.

גם צריך להבין, כי לשון 'האבן הזאת' הוא לשון נקיבה, ומלת 'יהיה' הוא לשון זכר.

בתחילה נוקט הכתוב על האבן לשון נקבה - 'האבן הזאת', ולאחר מכן נוקט לשון זכר - 'יהיה', ויש להבין טעם הדבר שפתח בלשון נקבה וסיים בלשון זכר.

ולהבין את כל הנ"ל, צריך להקדים ולבאר מה שכתוב לעיל מניה ויפגע במקום, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וגו',³ "וישם אותה מצבה בו",⁴

וצריך להבין ענין האבנים מה הן.

1. כמה מענייני המאמר נתבארו יותר בד"ה ששים המה מלכות שנאמר בש"פ ויצא הנ"ל, ונדפס בלקו"ת שה"ש לח, ב ואילך.

2. וראה עוד ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב עמ' קנז), ד"ה זה תשמ"ז.

3. ויצא כח, כא-כב.

4. שם, יא.

5. שם, יח.

1. המאמר נאמר בש"פ ויצא תקס"ח.

הביאור של מאמר זה מיוסד על הביאור שנדפס בתורה אור לאחר המאמר (להלן: תו"א בהביאור), הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ח ח"ב עמ' תרכו (להלן: תקס"ח), ותורת חיים ריש פרשת ויצא (להלן: תו"ח).

הנחה אחרת מהמאמר נדפסה בס' מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ עמ' סז. קיצורים באוה"ת בראשית כרך ה התנד, ב.

אבנים הרבה, כמו שכתוב ויקח מאבני המקום וגו', ויעקב עשה מהן אבן אחת בו'.

אך הנה בריש הפרשה כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. פירוש יעקב הוא בחינת יו"ד עקב, שהוא בחינת המשכת חכמה עילאה שהוא בחינת י', למטה מטה גם בבחינת עקביים. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שבחינת יעקב הוא הממשיך מבחינת באר שבע, שהוא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד, עד השתלשלות למטה מטה למדריגה היותר תחתונה שהוא בחינת חרן, וכאשר יבואר לקמן בעזרת ה'. וכמו שכתוב צוה ישועות

[והולך ומפרש הפסוק על פי פנימיות העניינים. תחילה מבאר מהו בחינת יעקב:]

פירוש: יעקב הוא בחינת יו"ד עקב, שהוא בחינת המשכת חכמה עילאה שהוא בחינת י', למטה מטה גם בבחינת עקביים.

בחינת יעקב היא יו"ד עקב - ענין המשכת בחינת החכמה העליונה להאיר בעולמות התחתונים.⁷

וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה".

[דהיינו:]

שבחינת יעקב הוא הממשיך מבחינת באר שבע, שהוא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד,⁸ עד השתלשלות למטה מטה למדריגה היותר תחתונה שהוא בחינת חרן, וכאשר יבואר לקמן בעזרת ה'.

באר שבע קאי על שבע המידות העליונות שבעולם האצילות, שהן בטלות ומיוחדות בו ית', וכמאמר התיקוני זהר על הספירות דאצילות איהו חיוהי וגרמוהי חד - ש'חיוהי' שהם האורות וגם

הדעת טוב ורע".

וכמו כן יעקב אבינו ע"ה היה בבחינה זו (יו"ד עקב, המשכת החכמה למטה), ועשה ההכנה להמשכת התורה ולפרטי עבודת ישראל בענין זה, וכדלהלן.

8. תיקוני זהר בהקדמה (ג, ב).

וגם מה שהיו תחילה אבנים הרבה, כמו שכתוב ויקח מאבני המקום וגו', ויעקב עשה מהן אבן אחת בו'.

האבן אותה שם יעקב מצבה ונדר שתהיה בית אלקים, היא האבן אשר שם מראשותיו - אבן אחת שנעשתה מאבנים רבות שאותם לקח יעקב מאבני המקום⁵, שעל ידי לקיחת יעקב את האבנים נעשו אבן אחת.

ויש להבין מהו ענין האבנים בכלל, ומהו ענין שנעשו האבנים אבן אחת.

פרק ב

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'

[בפרק הקודם נתבאר כמה דיוקים בענין פעולתו של יעקב אבינו ע"ה עם האבנים.

וכדי לבאר ענין זה, יקדים ויבאר תחילה כללות ענינו של יעקב, והליכתו מבאר שבע לחרן:]

אך הנה, בריש הפרשה כתיב⁶ ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה".

5. חולין צא, ב.

6. ויצא כח, י.

7. כפי שיתבאר להלן במאמר, ענין בחי' יעקב הוא החכמה דתורה, שיוצרת להאיר בעוה"ז (וכן הוא בתורת חיים כאן: "יו"ד דחכמה דתורה שבאה בעקב, לברר לעץ

יעקב. ישועות הם ש"ע נהורין עילאין, ובחינת יעקב מחבר וממשיך אותן למטה בבחינת עקביים גם כן. וגם ישועות הוא מלשון שעה, כמו שכתוב וישע ה' אל הבל וגו', שהוא בחינת ירידת והמשכת אורו יתברך למטה מטה כו'. אך, בהשתלשלות אור ה' כל כך בצמצומים רבים עד שבא גם למטה בבחינת חרן נעשה עלמא דפרודא לגמרי. וכמו שכתוב ונהר יוצא מעדן שהוא בחינת חכמה עילאה, להשקות את הגן כו', ומשם יפרד, שכשנמשך משם

על ש"ע נהורין, ש'נהורין' אלו הם התגלות אור בלתי מוגבל שלמעלה מגדרי העולמות.

וזהו 'צוה ישועות יעקב', שכדי להיות בחינת 'יעקב' הנה זהו בכח ה'ישועות' דוקא.

וגם "ישועות" הוא מלשון 'שעה', כמו שכתוב¹¹ "וישע ה' אל הבל וגו'", שהוא בחינת ירידת והמשכת אורו יתברך למטה מטה כו'.

פירוש הפסוק "וישע ה' אל הבל" הוא לשון פְּנִיָּה, שה' פנה אל מנחתו של הבל. וכך 'ישועות' היינו - שה' פונה, נמשך ומתגלה.

וזהו 'צוה ישועות יעקב', שהישועות שהם "פניות והמשכות עליונות - פונות ונמשכות על ידי בחינת יעקב, יו"ד עקב" (שם).

[והנה, עד כאן נתבאר ענין 'יעקב' והליכתו מבאר שבע לחרן, שהוא המשכת הביטול והיחוד למטה בעולמות התחתונים.

ועתה יוסיף ויבאר כיצד פועל יעקב המשכה והתגלות זו:]

אך, בהשתלשלות אור ה' כל כך בצמצומים רבים עד שבא גם למטה בבחינת 'חרן' - נעשה 'עלמא דפרודא' לגמרי.

וכמו שכתוב¹² "וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן" שהוא בחינת חכמה עילאה, "לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן" כו', ו"מִשָּׁם

ג'רמוהי' שהם הכלים - מיוחדים עם 'איהו' שקאי על עצמותו ית'.

ועניינו של בחינת 'יעקב' הוא יציאה מ'באר שבע' ל'חרן'. והיינו, שהאחדות עם הקב"ה כפי שהיא ב'באר שבע' תתגלה גם ב'חרן', הם העולמות התחתונים שמצד אופן התהוותם הנה אורו יתברך אינו נרגש בהם כלל, והם בהרגשתם נפרדים ממנו ח"ו (וכפי שיתבאר להלן בהמאמר איך ענין זה מרומז בשם 'חרן').

וכמו שכתוב⁹ "צוה ישועות יעקב". 'ישועות' הם ש"ע נהורין עילאין¹⁰, ובחינת 'יעקב' מחבר וממשיך אותן למטה בבחינת עקביים גם כן.

דהנה, המשכה זו לפעול שגם בעוה"ז התחתון יהיה ביטול ויחוד כמו בעולמות העליונים, היא על ידי גילוי אור אין סוף שלגביו כל העולמות הם בשווה, ולכן על ידו יכולים להתחבר הבחינות העליונות עם העולם התחתון, שגם העולם הזה התחתון יהיה בטל ומיוחד בו ית' כמו העולמות העליונים.

וזהו מה שנאמר 'צוה ישועות יעקב': תיבת 'ישועות' מורה על "הארות והמשכות מאור א"ס עצמו שאינו בגדר עלמין כלל כו' והוא למעלה מעלה מבחינת השתלשלות" (תו"א בהביאר), כי שורש תיבת ישועות הם אותיות ש"ע, והם מורים

11. בראשית ד, ד.
12. בראשית ב, י.

9. תהלים מד, ה.
10. ראה ע"ח שער יג (אריך אנפין) פרק יג-יד.

בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים נעשים בחינת נפרדים בתכלית, ויעקב אבינו עליו השלום רצה להעלותם למעלה מעלה, שיהיה גם למטה בחינת יחוד וביטול ממש כמו שהוא למעלה חיוהי וגרמוהי חד כו', ולזאת נאמר ויקח מאבני המקום כו'.

כי הנה נודע שאבנים נקראו אותיות וכמו שכתוב בספר יצירה שני אבנים

שהוא נקודת החכמה (שאינה מקור להתהוות העולמות הנפרדים).

ולזאת נאמר 'ויקח מאבני המקום כו'.

ולכן, בכדי לפעול את הביורור של 'חרן' שהם העולמות הנפרדים ולהעלותם ליבאר שבע' שיהיו מיוחדים בתכלית כמו העולמות העליונים, לקח יעקב "מאבני המקום" ושם מראשותיו.

וכפי שיבואר להלן (פרקים ד-ה), ענין הלקיחה מאבני המקום והפיכת ריבוי אבנים לאבן אחת שאותה שם מראשותיו, מורה על העלאת כל הנבראים להיכלל בבחינת ה'חכמה', שהיא נקודה הבטלה בתכלית ואינה מקור כלל לעולמות. ואזי, כאשר העולמות עולים לבחינה שאינה מקור אליהם כלל ואינן שם כל נתינת מקום להתפשטות ולפירוד, הנה גם העולמות התחתונים הם מיוחדים בתכלית כמו העולמות העליונים.

פרק ג

אבנים – אותיות דבר ה' המהוות את העולמות

[בפרק הקודם נתבאר ש'יעקב' פועל העלאה בעולמות על ידי 'ויקח מאבני המקום' וישם מראשותיו].

כדי לבאר זאת, יקדים ויבאר בפרק זה מה הם 'אבנים':

כי הנה נודע¹³ שאבנים נקראו 'אותיות'.

יְפָרֵד" – שבשנמשך משם בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים נעשים בחינת נפרדים בתכלית.

נאמר בכתוב "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד", ופירושו הכתוב הוא:

'עדן' - קאי על בחינת החכמה, שהוא נעלם לגמרי מן הנבראים ואינו מקור כלל להתהוותם, ולכן הוא כמו המעיין עצמו שאינו יוצא ומתגלה. ואילו ספירת ה'בינה' היא כמו הנהר, כי עניינה הוא התפשטות והתרחבות של אור החכמה בריבוי פרטים, וכמו נהר שיוצא לחוץ ומתרחב. ואזי, למרות שגם ספירת הבינה היא מיוחדת בו ית' בבחינת 'איהו וחיוהי וגרמוהי חד', מכל מקום היא מתפשטת 'להשקות את הגן', שמצד ריבוי התפשטותה היא בבחינת מקור לעולמות. ועד שעל ידי ריבוי הצמצומים שבעולמות - נעשים בחינת נפרדים לגמרי, כהמשך הכתוב "ומשם יפרד".

ויעקב אבינו עליו השלום רצה להעלותם למעלה מעלה, שיהיה גם למטה בחינת יחוד וביטול ממש כמו שהוא למעלה 'חיוהי וגרמוהי חד' כו'.

ככדי לבטל את בחינת 'חרן' המורה על הפירוד והסתר האור, צריך מתחילה 'להעלות' את העולמות מן ההתפשטות של ה'נהר' (שעל ידו נעשה הפירוד, כשנמשך משם בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים), אל בחינת ה'מעייין',

13. ראה גם תו"א כט, א; לקו"ת במדבר ה, ב. ובכ"מ.

בונות שתי בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים כו'. להיות כמו שמאבנים הרבה נעשה בית אחד שיכולים לדור בתוכו, כמו כן מאותיות הרבה נעשו תיבות שבהם התלכשות השכל. וגם כמו שהאבנים הם בחינת דומם, שהוא מדריגה היותר תחתונה מכל הד' יסודות דומם צומח חי מדבר, כמו כן האותיות לגבי השכל המלוכש בהם הם בחינת דומם בתכלית, שאינם מערך השכל כלל. נמצא מובן מכל הנ"ל שאבנים נקראו אותיות. וכמו כן הוא

ולכן נקראו האותיות 'אבנים', כשם שמצירוף האבנים בונים בית שבו שוכן האדם, כך מצירוף האותיות נבנה בית בו שוכן אור השכל.

וגם -

כמו שהאבנים הם בחינת דומם, שהוא מדריגה היותר תחתונה מכל הד' יסודות דומם צומח חי מדבר,

כמו כן האותיות לגבי השכל המלוכש בהם הם בחינת דומם בתכלית, שאינם מערך השכל כלל.

טעם נוסף למה שנקראו האותיות אבנים: כשם שהאבנים הם מסוג הדומם, שחיותו פחותה מאד משאר הסוגים דצח"מ, שהרי אפילו בצומח יש בו חיות של הגדלה והתפשטות, משא"כ הדומם שנשאר תמיד בהוייתו ואינו גדל. ומובן שאין לבית האבנים כל ערך לגבי האדם הדר בבית.

וכך גם האותיות, אין להן כל חשיבות וערך ביחס לשכל המלוכש בהן. וזהו שנמשלו האותיות לאבנים, "כמו שהאבנים הם דומם ואין להם ערך ויחוס לאדם הדר בבית שנבנה מהאבנים, כך האותיות הן בחינת דומם לגבי השכל השורה

וכמו שכתוב בספר יצירה¹⁴ "שני אבנים בונות שתי בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים" כו'.

בספר יצירה נאמר: "שני אבנים בונות שתי בתים שלש אבנים בונות ששה בתים", ופירוש הדברים: משתי אותיות ניתן ליצור שתי תיבות¹⁵, משלש אותיות - שש תיבות, וכן הלאה¹⁶.

[והולך ומבאר שני טעמים מדוע נקראות

האותיות 'אבנים':]

להיות כמו שמאבנים הרבה נעשה בית אחד שיכולים לדור בתוכו, כמו כן מאותיות הרבה נעשו תיבות שבהם התלכשות השכל.

אבנים מצד עצמם כאשר הן מפוזרות ונפרדות זו מזו - אין מהם תועלת, אך כאשר אוספים אותם ומעמידים בסדר נכון כל אבן במקומה המתאים - אזי נבנה מהן בית, שבו דר האדם.

וכך האותיות, כשלעצמן כפי שהן נפרדות זו מזו - אין בהן תוכן ומשמעות, אך כאשר מצרפים את האותיות - אזי "על ידי כמה צירופי אותיות נעשים תיבות, ומכמה צירופי תיבות נעשה ענין שלם, שמתוכו מובן איזה השכלה והשגה, והרי השכל שורה ומלוכש באותיות אלו" (תו"א בהביאור).

14. פרק ד משנה יח.
15. כגון מהאותיות א' ובי' - תיבות אב, בא.
16. בספר יצירה שם: ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש

14. פרק ד משנה יח.
15. כגון מהאותיות א' ובי' - תיבות אב, בא.
16. בספר יצירה שם: ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים, חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים, שש

למעלה, דהנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו', וכמו שכתוב מלכותך מלכות כל עולמים. פירוש, שחיות כל העולמות שהם עולמות עד אין קץ וכמו שכתוב היש מספר לגדודיו, הנה עם כל זה מקור ושרש חיותם אינו אלא מבחינת מלכותו, שהוא בחינת דבר ה' כו' המחיה ומהוה אותם מאין ליש תמיד, להיות שהם נבראים בעלי גבול, שיש גבול להשגתו, ומהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', ואינם כלל בערך לגבי אור ה' שהוא בבחינת אין סוף

ומתלבש בהם, ואין להם ערך ויחוס אליו" (תו"א בהביאור).

נמצא מובן מכל הנ"ל שאבנים נקראו אותיות.

וכמו כן הוא למעלה.

גם למעלה ישנם בחי' אותיות כביכול, והם נמשלו ל'אבנים'.

דהנה, כתיב¹⁷ "בדבר ה' שמים נעשו כו'",

בריאת והתהוות כל העולמות היא מדבר ה', והיינו בחי' 'אותיות הדיבור' שלמעלה כביכול.

וכמו שכתוב¹⁸ - "מלכותך מלכות כל עולמים". פירוש: שחיות כל העולמות, שהם עולמות עד אין קץ וכמו שכתוב¹⁹ "היש מספר לגדודיו", הנה עם כל זה מקור ושרש חיותם אינו אלא מבחינת מלכותו,

על חיות העולמות נאמר שהיא מבחינת מלכותו של הקב"ה, "מלכותך מלכות כל עולמים". והיינו, שחיות העולמות אינה נמשכת העליונות באלקות, אלא רק מהמידה האחרונה ממידותיו ית' - מידת המלכות.

ואף שישנם 'עולמות אין קץ', מכל מקום כל החיות הבלתי-מוגבלת הזו היא רק ממידת המלכות דאצילות, ולא למעלה הימנה.

שהוא בחינת 'דבר ה' כו' המחיה ומהוה אותם מ'אין' ל'יש' תמיד.

מדת המלכות היא הנקראת דבר ה', שעל זה נאמר (כנ"ל) "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". והיינו, שבריאת העולמות והתהוותם תמיד מאין ליש בכל רגע - היא רק מבחי' דבר ה'.

והיינו כמשל הדיבור באדם, שאינו מכוחותיו העצמיים של האדם (כמו שכלו ומידותיו, או כמו מחשבתו), אלא כל עניינו של הדיבור הוא לצורך הזולת. וזהו שהמלכות נקראת דבר ה', כי גם עניינה של המלכות אינו שלימות נפשו של המלך עצמו, אלא רק יחסו של המלך אל העם.

ובחינה זו של הדיבור שלמעלה (דבר ה'), ערכה לגבי מידותיו העצמיים של הקב"ה הוא כמו ערך הבית שנבנה מאבנים לגבי האדם היושב בו. ולכן גם אותיות הדיבור שלמעלה נקראו 'אבנים'²⁰.

[ומבאר מדוע העולמות מקבלים את

חיותם רק מבחינת ה'אבנים' שבאלקות:]

להיות שהם נבראים בעלי גבול - שיש גבול להשגתו, ומהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'²¹, ואינם כלל בערך לגבי אור ה' שהוא בבחינת

20. על אבנים אלו מדובר בספר יצירה "שני אבנים בנות שני בתים וכו'", לענין צירופי האותיות שבהן נברא העולם.
21. ירושלמי ברכות פ"ט הי"ג.

17. תהלים לג, ו.

18. תהלים קמה, יג.

19. איוב כה, ג. וראה חגיגה יג, ב.

המתגלה בעולמות עליונים, ולזאת אין יכולים לקבל חיותם רק מבחינת דבר ה', שהם אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כו', שהם בחינת דומם לגבי אור אין סוף ברוך הוא. וכמו שכתוב קדוש ה' צבאות, וכמאמר רז"ל אות הוא כא א בצבאות שלו. ואף שהם אלף אלפין, כמו שכתוב אלף אלפין ישמשונה ורבו רבבן קדמוהי וגו', וכמו שכתוב היש מספר לגדודיו, עם כל זה מאחר שהם בעלי גבול, חיותם אינו אלא מבחינת אות אחת בלבד, שהוא בחינת דומם לגמרי לגבי שם הוי', שהוא בבחינת אין סוף כו' כנ"ל.

מבחינת אות אחת בלבד, שהוא בחינת דומם לגמרי לגבי שם הוי', שהוא בבחינת אין סוף כו' כנ"ל.

על הכתוב "קדוש ה' צבאות" מפרשים חז"ל "אות הוא בצבאות שלו". וביאור הדברים יובן על פי הנ"ל, שחיות כל צבאות המלאכים היא מבחינת 'אותיות' בלבד.

דאף שצבאות המלאכים הם אלפים ורבבות בכל גדוד, ולגדודיו עצמם 'אין מספר', מכל מקום מכיון שסוף סוף אלו נבראים מוגבלים (שבכל גדוד של מלאכים ישנו מספר מוגבל של מלאכים, וכן המלאכים עצמם הם בעלי גבול), הנה אינם יכולים לקבל חיותם מעצמיות אורו של הקב"ה, אלא מבחינת ה'אותיות', ויתירה מזו - מבחינת 'אות אחת' בלבד.

פרק ד

'ויקח מאבני המקום כו' וישם מראשותיו'

[בפרק הקודם נתבאר ענין ה'אבנים' למעלה, שהם בחי' האותיות שבאלקות. ועתה ישוב לבאר עפ"ז את הפסוק 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו', שאבני

אין סוף המתגלה בעולמות עליונים. ולזאת אין יכולים לקבל חיותם רק מבחינת דבר ה', שהם אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כו', שהם בחינת דומם לגבי אור אין סוף ברוך הוא.

כל הנבראים שבבי"ע יש להם גבול ומידה, וכמו שאמרו רז"ל שבין הארץ לרקיע ישנו מרחק של מהלך ת"ק שנה, וכך בין רקיע לרקיע ברקיעים העליונים. ולכן, לכל הנבראים הללו אין כל ערך לגבי אור אין סוף 'המתגלה בעולמות העליונים'²², שהרי לדבר מוגבל אין כל ערך לגבי בלי גבול ואין סוף, ו"אי אפשר שיומשך גבול מבלתי בעל גבול, אם לא שנתצמצם האור והחיות כל כך עד שאינו אלא בבחינת דומם בלבד, כדוגמת האבן למטה, ואזי יוכל לימשך מהן נברא בעל גבול, והן הן בחינת אותיות דיו"ד מאמרות" (תקס"ח).

וכמו שכתוב²³ "קדוש ה' צבאות", וכמאמר רז"ל²⁴ "אות הוא בצבאות שלו".

ואף שהם 'אלף אלפין', כמו שכתוב²⁵ "אלף אלפין ישמשונה, ורבו רבבן קדמוהי וגו'", וכמו שכתוב²⁶ "היש מספר לגדודיו", עם כל זה מאחר שהם בעלי גבול - חיותם אינו אלא

24. חגיגה טז, א (ראה שם בעיני יעקב ובחידושי אגדות מהרש"א).
25. דניאל ז, י.
26. נסמן לעיל.

22. כלומר: בעולם האצילות אכן מתגלה אורו ית' הבלתי מוגבל, אבל הנבראים המוגבלים שבעולמות בי"ע אינם יכולים לקבל חיותם מהאור המתגלה בו.
23. ישעיה ו, ג.

והנה, השתלשלות כל העולמות בריבוי רבבות מדריגות, תלוי הכל לפי אופן צירופי האותיות שבבחינת דבר ה' להתהוות נבראים פרטיים בעלי גבול ונפרדים כו'. ויעקב אבינו עליו השלום רצה להעלותם למעלה, לזאת ויקח מאבני המקום שהם אותיות הרבה, ועשה מהן אבן אחת, שהוא אות היו"ד, שזהו וישם מראשותיו כו', שזהו וישם מראשותיו כו'. שכמו שלמטה

ויעקב אבינו עליו השלום רצה להעלותם למעלה, לזאת "ויקח מאבני המקום" שהם אותיות הרבה, ועשה מהן אבן אחת, שהוא אות היו"ד, שזהו וישם מראשותיו כו'."

יעקב אבינו רצה להעלות את הנבראים שבעולם הזה, ולכן לקח מ'אבני המקום' שהוא החיות האלקית שבאה בריבוי הנבראים השונים זה מזה, ולכן נקראים 'אבני' לשון רבים, ועשה מהם 'אבן' לשון יחיד, וכמו שאמרו רז"ל שהאבנים נתחברו לאבן אחת.

וענין 'אבן אחת' היא גם כן 'אות', שהיא בחי' אבן כנ"ל, אלא שהיא בחי' אות היו"ד, שבה שורה חכמתו יתברך. "שגם היו"ד אות, אבל הוא . . . בבחינת ביטול, ועל כן אינו אלא רק בחינת נקודה אחת בלבד" (תקס"ח)²⁶.

שזהו "וישם מראשותיו כו'".

זהו מה שנאמר בהמשך הכתוב וישם מראשותיו, שאת האבן האחת שנעשתה מריבוי האבנים שם יעקב מראשותיו. והיינו, שיעקב

שבמאמר 'בראשית' נבראו כל הנבראים כאחד; אלא שאחר כך מתפרטים ונחלקים ע"י ריבוי הצירופים של שאר תשעת המאמרות, שעל ידם יורדת החיות הכללית ומתלבשת בכל נברא פרטי לפי דרגתו.

זוהי עבודת יעקב אבינו, להעלות את החיות שבנבראים מריבוי הצירופים בהם התלבשה החיות, שעל ידי צירופים אלו מרגיש כל נברא את מציאותו הפרטית, ולחזור למקור חיותו, שהוא המאמר אחד שכולל את כל הנבראים - 'אבן אחת' (ע"פ תקס"ח ותו"ח).

המקום - לשון רבים - נתאחדו להיות אבן אחת, ואבן זו שם יעקב מראשותיו.

ונקודת הדברים נתבארה לעיל - שפעולתו בזה היא להעלות את כל העולמות למעלה מעלה, שיתגלה בהם האור העליון כפי שהוא מתגלה בעולמות העליונים, ועל ידי זה יורגש בהם ביטול לאלקות.

ועתה יבאר זאת באריכות:]

והנה, השתלשלות כל העולמות בריבוי רבבות מדריגות, תלוי הכל לפי אופן צירופי האותיות שבבחינת דבר ה' להתהוות נבראים פרטיים בעלי גבול ונפרדים כו'.

מה שהעולמות נחלקים לריבוי עצום, ויש בכל עולם נבראים שונים לשכל אחד מהם תכונות מיוחדות, הוא משום שאותיות דבר ה' המחיות את כל הבריאה מצורפות בצירופים שונים²⁷.

וכל הנבראים הללו הם 'בעלי גבול' ו'נפרדים', כי הם אינם מרגישים את אורו העצמי והבלתי מוגבל של הקב"ה, אלא הם מקבלים רק מבחינת ה'דומם' המוגבלת.

²⁷. כל אות מכ"ב האותיות מורה על חיות מיוחדת, ולפי אופן סידור האותיות בתיבה - משתנה אופן החיות של הנברא המקבל חיותו מתיבה זו.

²⁸. להבנת ענין זה נקדים: במשל השכל המתלבש באותיות הדיבור, הרי באמת יש כאן סברא שכלית אחת, אלא שהיא מתלבשת בריבוי תיבות, שעל ידם מוסבר השכל באופן מפורט.

וכך גם חיות העולמות, מתחילה היא נמשכת במאמר אחד, שעליו אמרו רז"ל "בראשית נמי מאמר הוא",

באדם יש שכל ומדות, והאותיות הם המלבישים לבחינות שכל ומדות שמתלבשים בהם, כמו כן למעלה יש בחינות חכמה בינה דעת, וזו תחתונות. רק שם הוא חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא, ולא מכל מדות אלין, ששם הוא בבחינת יחוד וביטול בתכלית, וכמו שכתוב לך ה' הגדולה כו', וחייהי וגרמוהי חד כו'. ובחינת דבר ה' הם האותיות שבהם מתלבשים חכמה בינה דעת ומדות, שהם עשר ספירות עליונות. ובחינת אות

רק שם - הוא 'חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא'²⁹, ולא מכל מדות אלין³⁰, ששם הוא בבחינת יחוד וביטול בתכלית, וכמו שכתוב³¹ "לך ה' הגדולה כו'", וחייהי וגרמוהי חד כו'.

המוחין והמידות שלמעלה הם מיוחדים לגמרי בו ית', וזהו שנאמר בכתוב "לך הוי' הגדולה והגבורה", "שאף שיש שם ג"כ בחינת גדולה וגבורה שהם מדות עליונות דאצילות כו' חסד וגבורה, הם בבחינת יחוד וביטול בתכלית לך הוי'" (לקו"ת שה"ש לח, ג).

ולכן אין לנבראים שום השגה בספירות העליונות, וכמו שנאמר "אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא בבינה ידיעא", שאין לנו ידיעה והשגה בספירות.

[ועל כל פנים, בזה יש דמיון בין הספירות שלמעלה לכחות נפש האדם, שהמוחין והמדות מתלבשים באותיות הדיבור:]

ובחינת דבר ה' הם האותיות שבהם מתלבשים חכמה בינה דעת ומדות, שהם עשר ספירות עליונות.

כמו שבדיבור האדם מתלבשים שכלו ומידותיו שאותם הוא מגלה בדיבור, כך אותיות דבר ה' - בהם מתלבש האור של המוחין והמידות.

העלה את האבנים לבחינת 'מראשותיו' - המדריגה הכי עליונה ב'אבנים', ה'אות' בה מתלבשת בחינת החכמה שהיא ראשית הספירות, וזהו 'מראשותיו'.

[ומבאר ענין זה, שאות היו"ד יש בה השראת בחי' החכמה:]

שכמו שלמטה באדם יש שכל ומדות, והאותיות הם המלבישים לבחינות שכל ומדות שמתלבשים בהם,

כמו כן למעלה יש בחינות חכמה בינה דעת, וזו תחתונות.

אותיות הדיבור שבאדם הן לבוש לשכל והמידות, דכאשר האדם מבין דבר שכל במוחו, או מרגיש רגש של אהבה או יראה במידות שבלבו, אזי כאשר הוא מעוניין לגלותם לזולת הוא מלביש את השכל או את המידה באותיות הדיבור.

וכן הוא גם למעלה בבחינת אותיות דבר ה', שבהם 'מתלבשים' המוחין והמידות של הקב"ה, שהן בחינות חב"ד וכן ז' הספירות התחתונות שבאצילות (המדות). וראשית האותיות - 'מראשותיו' - היא האות בה מתלבשת הבחינה העליונה ביותר, ספירת החכמה, וכפי שמסיים לקמן.

31. דברי הימים א כט, יא.

29. תיקוני זהר בהקדמה (יז, ב).

30. שם.

היו"ד שהיא נקודה קטנה מרמז על היות שבו מתלבש בחינת חכמה, שהוא בחינת אין וביטול בתכלית. ואות הה"א שהיא בחינת התפשטות אורך ורוחב מרמז על שהוא בחינת לבוש לבחינת בינה וכו'. וכמו כן שאר האותיות, שבהם מתלבשים בחינות מדות העליונות. וזהו שיעקב עשה מכל האבנים אבן אחת שהוא אות היו"ד, להעלותן לבחינת חכמה עילאה.

ואזי אחר כך וישם אותה מצבה הוא בחינת אות הוא"ו, שעשה והמשיך מבחינת י' לבחינת ו', להיות התלבשות בחינת חכמה עילאה למטה

בכדי לפעול בעולמות התחתונים יחוד עם הקב"ה, לקח יעקב את ריבוי האבנים, שהם האותיות השונות בהם מתלבשות כל הספירות ועל ידם מתהווים הנבראים הנפרדים, ועשה מכולם אבן אחת, שהיא האות יו"ד, בה מתלבשת בחינת 'חכמה עילאה' שאין בה כל נתינת מקום לעולמות נפרדים.

ועל ידי הלעצת האותיות הנה העולמות עולים ממצויאותם המורגשת, ומתבטלים ומתייחדים באלקות כמו בחי' חכמה עילאה המיוחדת בתכלית, שהרי אליה עלו הנבראים כאשר ריבוי האבנים נהפכו ל'אבן אחת', וכנ"ל.

פרק ה

'וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה'

[בפרק הקודם נתבאר ענין "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו", שהוא ענין העלאת החיות שבעולמות לבחינת 'אבן אחת' - אות יו"ד.]

בפסוק זה יתבאר מה שנאמר בפסוק "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו - ויקם אותה מצבה, ויצוק שמן על ראשה":

ואזי אחר כך "וישם אותה מצבה" - הוא בחינת אות הוא"ו, שעשה והמשיך מבחינת י' לבחינת ו', להיות התלבשות בחינת

[וצורת האותיות מורה על הספירה הפרטית מהמוחין והמידות המתלבשת באות זו, וכפי שמבאר:]

ובחינת אות היו"ד שהיא נקודה קטנה - מרמז על היות שבו מתלבש בחינת חכמה, שהוא בחינת 'אין' וביטול בתכלית.

החכמה היא נקודה נעלמת, שבטלה לחלוטין ואין בה כל התפשטות; והיא שורה באות יו"ד, שצורתה היא 'נקודה קטנה'.

ואות הה"א שהיא בחינת התפשטות אורך ורוחב - מרמז על שהוא בחינת לבוש לבחינת בינה וכו'.

בחי' בינה היא התפשטות לאורך ורוחב, "מאחר שכבר יצא מהעלם המעיין שהוא בחי' חכמה עילאה שנקרא עדן, לידי גילוי והשגה בבחי' בינה. . אזי יכול לירד ולהשתלשל עוד בהשתלשלות וצמצומים שיתהוו גם נבראים נפרדים ממש, כאלו הם יש ודבר בפני עצמו" (לקו"ת שה"ש לט, ב).

וכמו כן שאר האותיות, שבהם מתלבשים בחינות מדות העליונות.

וזהו שיעקב עשה מכל האבנים אבן אחת שהוא אות היו"ד, להעלותן לבחינת 'חכמה עילאה'.

בבחינת תורה ומצות. וכנודע תמונת אות הוא"ו, שעל ראשו נקודת היו"ד, ואחר כך הולך ומתמשך למטה. כמו כן אורייתא מחכמה עילאה נפקת, ונמשך ומתפשט למטה בדברים גשמיים כו'. וזהו ויצוק שמן על ראשה, פירוש, שמן הוא בחינת חכמה עילאה וכמו שכתוב שמן משחת קדש, להיות גילוי בחינת חכמה עילאה ממש למטה בבחינת מצבה הנ"ל, שהוא בחינת תורה ומצות שמלוכשים למטה בדברים גשמיים המחליף פרה בחמור כו' כשר פסול כו', עם כל זה יהיה בהם גילוי בחינת חכמה עילאה ממש כמו שהוא למעלה.

עילאה יורדת מלמעלה למטה להאיר בעניינים הגשמיים.

והמשכה זו של החכמה מלמעלה למטה היא על ידי קיום התורה והמצוות בדברים הגשמיים, שהתורה עוסקת בענייני העולם והמצוות נעשות בחפצים גשמיים, וגם בהם מאיר אור חכמה עילאה. וכמאמר 'אורייתא מחכמה נפקת', שהתורה היא בחי' חכמה, ומשם יוצאת ונמשכת ומתפשטת למטה בעולם הזה ובדברים הגשמיים.

[ובזה יובן מה שנאמר "וישם אותה מצבה,

ויצוק שמן על ראשה":]

וזהו 'ויצוק שמן על ראשה'. פירוש, 'שמן' הוא בחינת 'חכמה עילאה' וכמו שכתוב³⁴ "שמן משחת קדש", להיות גילוי בחינת 'חכמה עילאה' ממש למטה בבחינת 'מצבה' הנ"ל, שהוא בחינת תורה ומצות שמלוכשים למטה בדברים גשמיים 'המחליף פרה בחמור'³⁵ כו' כשר פסול כו', עם כל זה יהיה בהם גילוי בחינת 'חכמה עילאה' ממש כמו שהוא למעלה.

ה'מצבה' מורה כאמור על המשכת התורה והמצוות להתלבש בעניינים גשמיים. והנה, כאשר ממשיכים המשכה זו - עלול הלבוש הגשמי להסתיר, שלא יורגש שורש המצוות בחכמה

'חכמה עילאה' למטה בבחינת תורה ומצות.

וכנודע³² תמונת אות הוא"ו - שעל ראשו נקודת היו"ד, ואחר כך הולך ומתמשך למטה.

כמו כן 'אורייתא מחכמה עילאה נפקת'³³, ונמשך ומתפשט למטה בדברים גשמיים כו'.

בפרק הקודם נתבאר הענין במה שלקח יעקב את ריבוי האבנים ועשה אותם אבן אחת, שהוא העלאת הנבראים הנפרדים מלמטה למעלה להיכלל בבחינת חכמה עילאה. אך עדיין "אין זה תכלית המכוון" (תו"א בהביאור), כי תכלית הכוונה אינה בהעלאת הנבראים להיכלל באור שלמעלה מהעולמות, שאזי יוצאים ועולים מגדרי העולם הגשמי, כי אם התכלית היא המשכת האור מלמעלה למטה, שגם בעניינים הגשמיים יאיר אור אין סוף שלמעלה מעולמות.

ולכן, לאחר שעשה יעקב מכל האבנים אבן אחת, שהוא העלאת לבחינת חכמה עילאה שלמעלה ממקור לעולמות, העמיד את האבן מצבה, שצורת המצבה היא כצורת האות ו'. כי אות ו' מורה על המשכת היו"ד מלמעלה למטה, שהרי צורת הו' היא י' בראשה, ונמשכת אח"כ בקו ישר מלמעלה למטה, והיינו שבחי' חכמה

34. כ"תשא ל, כה.

35. בבא מציעא ק, א במשנה.

32. ראה גם תו"א לעיל טו, ד; לקו"ת תצא כט, ג.

33. זוהר חלק ב קכא, א.

וכמאמר רז"ל מה להלן באימה וביראה, אף כאן באימה וביראה. פירושו, מה להלן בשעת מתן תורה על הר סיני שהיו באימה וביראה, שאז היה בחינת גילוי בתכלית, ששמעו מפי עצמות המאציל אנכי ה' אלקיך כו', אף כאן, היינו אף כמו שהתורה מלוכשת למטה בדברים גשמיים, יהיה על ידן גילוי חכמה עילאה ממש כמו שהיה אז. וכמו שכתוב ואשים דברי בפיך כו'. ולהיות גילוי כזה למטה, הוצרך יעקב מתחילה להעלותן למעלה מעלה לבחינת סובב

"שתיפול על האדם אימה ופחד בעסקו בתורה כמו בשעת קבלתו בהר סיני" (ת"א בהביאור). והכח לפעול ביטול זה, הוא על ידי שהאדם מתבונן ומרגיש בעת לימודו בתורה, שהתורה היא מבחינת 'חכמה עילאה'. ועל ידי תיפול עליו אימה ופחד ה' בלימודו כמו בשעת מתן תורה, ששמעו את התורה מפי ה'.

וכמו שכתוב³⁹ "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ כו'".

כאשר האדם לומד מתוך הרגש זה, אזי התורה שהוא מוציא מפיו בלימודו היא דבר ה', וכמו שנאמר "ואשים דברי בפיך".

והרגש זה של 'חכמה עילאה' בשעת עסק התורה בעניינים גשמיים - הוא ענין השמן (חכמה עילאה) שנמשך במצבה (-התורה שירדה להתלבש בעניינים גשמיים).

[ויבאר על פי זה מה שנאמר בסיום הפרשה "ויקח יעקב אבן וירימה מצבה", שבפנימיות העניינים הרי גם ענין זה שייך לפעולותיו של יעקב בענין "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה"⁴⁰].

ולחיות גילוי כזה למטה, הוצרך יעקב מתחילה להעלותן למעלה מעלה לבחינת 'סובב כל

עילאה; וצריך לפעול "שגם בירידת אור דתורה הנגלית לנו בלבושים גשמיים כטלית ותפילין וכהאי גוונא - לא יהיה לבוש הגשמי מסתיר כלל לבחינת גילוי אור אין סוף שברצון העליון שבמצוה זו" (ת"ח).

וזהו ענין יציקת השמן על המצבה, דהנה השמן מורה על החכמה, וכמו שידוע במה שנאמר "שמן משחת קודש", שהשמן הוא בחי' קודש - חכמה (שנקראת 'קודש')³⁶. ויעקב יצק שמן על המצבה, דהיינו שגם כאשר ישנה ירידה והתלבשות כצורת אות ו' - יורגש בחינת החכמה בגילוי.

וכמאמר רז"ל³⁷ "מה להלן באימה וביראה, אף כאן באימה וביראה". פירושו: 'מה להלן' בשעת מתן תורה על הר סיני שהיו באימה וביראה, שאז היה בחינת גילוי בתכלית, ששמעו מפי עצמות המאציל "אנכי ה' אלקיך"³⁸ כו', אף כאן' - היינו אף כמו שהתורה מלוכשת למטה בדברים גשמיים, יהיה על ידן גילוי 'חכמה עילאה' ממש כמו שהיה אז.

אמרו חז"ל שלימוד התורה צריך להיות באותו רגש של יראה שהיתה בשעת קבלת התורה,

36. החכמה היא 'קודש', מובדלת מהבחינות שלמטה ממנה. וגם בשמן אנו מוצאים תכונה זו, שהוא צף מעל כל המשקין ואינו מתערב בהם.

37. ברכות כב, א.

38. יתרו כ, ב.

39. ישעי' נא, טז.

40. ראה זוהר ח"א רלא, א.

כל עלמין, וכמו שכתוב וירימה מצבה. להיות כי נעוץ סופן בתחילתן, ועל ידי זה נעוץ תחילתן בסופן כו', שמדריגה היותר גבוה יותר יכולה לירד ולהתפשט מטה מטה, כידוע.

וזמן ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים. שכל זה יהיה ע"י העלאות והמשכות שממטה למעלה ומלמעלה למטה, שהוא בחי' וישם מראשתיו כו' ואחכ ויצק עליה שמן כו' כנ"ל. כי הנה אבי קאי על יצחק. כא ב

מראשותיו. ולאחר העלאה זו ישנה בחי' ה' המשכה' - החכמה עליונה יורדת אל עולם הפירוד הגשמי, והיא המשכת התורה והמצוות, ועל זה נאמר "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו - וישם אותה מצבה". וכזה נדרשת עוד עבודה שתהיה החכמה העליונה בגילוי גם כפי שירדה למטה, ועל זה נאמר "ויצוק שמן על ראשה".

פרק ו

'ושבתי בשלום אל בית אבי' - יצחק

וזמן ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים.

שכל זה יהיה ע"י העלאות והמשכות שממטה למעלה ומלמעלה למטה, שהוא בחי' וישם מראשתיו כו' ואחכ"ב ויצק עליה שמן כו' כנ"ל. על ידי עבודת יעקב בהעלאת העולמות התחתונים למעלה ולאחר מכן המשכת בחינת חכמה עילאה למטה, כנ"ל בארוכה, על ידי זה נפעל הענין הנרמז בהמשך הכתוב "ושבתי בשלום אל בית אבי", שזה קאי על בחי' יצחק. וכפי שהולך ומבאר:

כי הנה, 'אבי' קאי על יצחק.

עלמין, וכמו שכתוב⁴¹ " וַיְרִימָהּ מִצְבָּהּ".

להיות כי 'נעוץ סופן בתחילתן'⁴² ועל ידי זה 'נעוץ תחילתן בסופן' כו', שמדריגה היותר גבוה - יותר יכולה לירד ולהתפשט מטה מטה, כידוע⁴³.

כדי לגלות את האור של חכמה עילאה גם בתורה הגשמית שלפנינו, הוא דוקא על ידי העלאת האותיות שהם בבחינת דומם כנ"ל, לבחי' האור הנעלה ה'סובב כל עלמין, שלגביו כל העולמות הם בשוה, ולכן משם יכול להיות נמשך הכח שבחי' החכמה עילאה תרד ותגלה בתורה שלפנינו.

וזמן 'נעוץ סופן בתחילתן', שבחינת ה'דומם' שבסוף כל המדריגות עולה למעלה מעלה ביותר, ל'תחילתן' שהוא הסובב כל עלמין שלמעלה מעולמות; ואזי 'נעוץ תחילתן בסופן', שבחינת ה'סובב כל עלמין' מאירה בגילוי בעסק התורה הגשמית שלפנינו.

ולסיכום כל מה שנבאר עד כה: 'יעקב' הוא ענין המשכת החכמה למטה לעולם הפירוד. כדי שתומשך החכמה למטה צריך להיות מתחילה 'העלאה', להעלות את האותיות המהוות את עולם הפירוד ולכללן בבחי' החכמה, ועל זה נאמר "ויקח מאבני המקום", עשאן אבן אחת, "וישם

43. ראה לקו"ת שה"ש כג, א. ובארוכה - שערי אורה שער הפורים כח, א ואילך.

41. ויצא לא, מה.

42. ספר יצירה פ"א מ"ז.

וכמו שכתוב כי אתה אבינו, שלעתיד לבוא יאמרו על יצחק כי אתה אבינו כו'. והנה יצחק הוא מלשון צחוק ותענוג, וכמו שכתוב צחק עשה לי אלקים כל השמע יצחק לי. והוא לשון עתיד, שיתגלה בחינת התענוג העליון שלמעלה. והוא על ידי בחינת הבידורים שלמטה, בבחינת אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא. וכמו התענוג והצחוק שלמטה שאינו אלא מאיזו שינוי והתחדשות, כמו למשל צפור המדברת וכדומה שאין דרכה ומבעה לדבר, מה שאין כן

בזמן הזה העבודה היא 'עבודת הבידורים', על ידי קיום המצוות בחפצים הגשמיים, ובכל מעשי האדם בענייני העולם לשם שמים, שבעבודה זה מעלים את הניצוצות אל הקדושה.

ובענין זה, בתחילה היא העבודה של באופן של 'אתכפיא', דהיינו שהרע עודנו בתוקפו רק שהוא 'נכנע' לקדושה כשהאדם 'כופה' את הרע ומתגבר עליו. ואח"כ הוא 'אתהפכא חשוכא לנהורא', שהניצוצות שנפלו בחושך הקליפות מתעלות לשרשן ונכללות בקדושה.

ואזי "כשיהיה התהפכות הרע לטוב בגמר הבידורים דעץ הדעת טוב ורע לעתיד, דכתיב את רוח הטומאה אעביר מן הארץ. . . אזי יהיה בחינת שעשועים וצחוק למעלה באור אין סוף ב"ה, ויקבל עונג גדול" (תקס"ח).

וזהו ש'יצחק' הוא לשון עתיד, כי השחוק והתענוג שלמעלה הוא מהפיכת החושך לאור, וענין זה יושלם רק לעתיד, בגמר הבידורים.

[כעת הולך ומבאר מדוע דוקא ענין זה של הפיכת חושך לאור גורם תענוג אצלו יתברך. ולשם כך מביא משל מתענוג גשמי:]

וכמו התענוג והצחוק שלמטה שאינו אלא מאיזו שינוי והתחדשות, כמו למשל צפור המדברת⁴⁷ וכדומה שאין דרכה ומבעה לדבר, מה שאין

'אבי' כאן הכוונה על יצחק, שיעקב אומר שישוב ויחזור בשלום אל ביתו של אביו יצחק, וכך הוא גם על פי פנימיות העניינים, וכפי שמשך ומבאר.

וכמו שכתוב⁴⁴ "כי אתה אבינו", שלעתיד לבוא יאמרו על יצחק 'כי אתה אבינו' כו'.⁴⁵

ה'שיבה' שלאחר כל העבודה היא אל בחי' יצחק, וכמו שאמרו רז"ל שלעתיד יאמרו ישראל ליצחק "אתה אבינו". וזה הוא ג"כ מה שנאמר כאן "וישבתי בשלום אל בית אבי", דהיינו יצחק.

[ומבאר עניינו של יצחק, ומדוע לעתיד

לבוא יאמרו דוקא ליצחק "אתה אבינו":]

והנה, יצחק הוא מלשון 'צחוק' ותענוג, וכמו שכתוב⁴⁶ "צחק עשה לי אלקים, כל השמע יצחק לי". והוא לשון עתיד, שיתגלה בחינת התענוג העליון שלמעלה.

שמו של יצחק מורה על צחוק ושמחה, כמו שנאמר בכתוב בטעם קריאת שמו יצחק "כל השומע יצחק לי". אך הוא בלשון עתיד, שעל זה מורה האות יו"ד שבתחילת השם יצחק. והיינו, שצחוק זה יהיה לעתיד לבא.

והוא על ידי בחינת הבידורים שלמטה, בבחינת 'אתכפיא' ו'אתהפכא מחשוכא לנהורא'.

47. ראה אור תורה להה"מ (הוצאת קה"ת) סי' רפא, שט. ועוד.

44. ישעיה סג, טז.

45. ראה שבת פט, ב.

46. בראשית כא, ו.

מאדם המדבר אין מקבלים תענוג כלל לפי שדרכו בתמידות לדבר. וכמו כן ממש למעלה, הנה בחינת יעקב הוא י' עקב, שהוא בחינת ירידת והשתלשלות אלקות עד למטה מטה גם בבחינת עקביים, שהם עולמות הנפרדים לגמרי ובעלי גבול כו'. וכמו שכתוב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שנמשך ונשתלשל בהשתלשלות וצמצומים כל כך להתהוות יש מאין, בעלי גבול ועלמין דפרודי, שהם בחינת נבראים נפרדים, שהם בחינת יש ונפרד בפני עצמם, שנקרא חרן, והוא מלשון נחר גרוני. והיינו שהחיות אלקות הנמשך

שמו של יעקב מורה על ירידת האור האלקי - הנרמז באות ה' יו"ד (יו"ד היא נקודה קטנה, ביטול בתכלית; והוא מורה על האור האלקי המיוחד בתכלית בו ית'), להוות את העולמות הנפרדים - שהם בבחי' עקב, סוף כל המדריגות.

וכמו שכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", שנמשך ונשתלשל בהשתלשלות וצמצומים כל כך להתהוות יש' מ'אין', בעלי גבול ועלמין דפרודי, שהם בחינת נבראים נפרדים, שהם בחינת יש' ונפרד בפני עצמם, שנקרא 'חרן'.

ירידה זו של בחינת יעקב (יו"ד עקב) - היא המבוארת בכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה".

'באר שבע' - הוא "מעייין ומקור הנובע ז' מדות עליונות, לך ה' הגבורה והגדולה, שהן בחי' לך בחי' ביטול" (תו"א בהביאר), היינו, ה'באר' והמקור ל'שבע' המדות העליונות של עולם האצילות המיוחדות בו ית' בתכלית.

ויציאת יעקב מבאר שבע לחרן, מורה על ירידת האור האלקי למטה מטה, אל בחינת 'חרן'.

והיינו, שהאור האלקי שהוא בבחינת 'אין' לגמרי, שאינו לו כל מציאות בפני עצמו אלא הוא דבוק לחלוטין במאור, הנה הוא יורד להוות עולמות תחתונים ומוגבלים שבהרגשתם הם נפרדים ח"ו ממנו ית' והם מציאות של יש'.

כן מאדם המדבר אין מקבלים תענוג כלל לפי שדרכו בתמידות לדבר.

הטעם לכך שהתענוג והשחוק כביכול של הקב"ה מגיע על ידי העבודה של הפיכת חושך לאור, יובן ממשל 'התענוג והשחוק שלמטה' אצל האדם, שהשחוק אצלו בא דוקא כאשר הוא רואה דבר שינוי שאינו כפי הסדר הרגיל.

וכמו "במלך בשר ודם . . . כשעושיין לפניו דבר הפלא וחידוש שהוא היפך הטבע דווקא, כמו שמראין לפניו ציפור מלומדת לדבר כאדם, או דוב מרקד וכיוצא, שכל אלה חידוש גדול . . . על כן מביא לידי צחוק שיצחק המלך ויקבל עונג גדול מזה, אבל אם אין בו דבר חידוש לא יצחק המלך ולא יקבל עונג כלל" (תקס"ח).

ועל דרך זה, להבדיל, גם התענוג דלמעלה הוא דוקא על ידי שינוי והתחדשות - הפיכת חושך העולם לקדושה.

[וכאמור לעיל - זה הוא ענין עבודתו של יעקב וירידתו לחרן, לברר את החושך. ואזי בגמר עבודתו ושבתי בשלום אל בית אבי יצחק, שהוא גורם את הצחוק והתענוג דלמעלה.

וזהו שהולך ומבאר:]

וכמו כן ממש למעלה: הנה בחינת יעקב הוא י' עקב, שהוא בחינת ירידת והשתלשלות אלקות עד למטה מטה גם בבחינת 'עקביים', שהם עולמות הנפרדים לגמרי ובעלי גבול כו'.

ומתלבש בהם שנקרא בחינת גרון שהוא קול כנודע, מכוסה ומוסתר בהם לגמרי, עד שהם עלמין דפרודי וחושך לגמרי כאלו הם יש ונפרד בפני עצמם, ואזי נקרא חרן, לשון נחר גרוני כו', וכמו שכתוב נאלמתי דומיה כו'. והנה תכלית המכוון בירידת והשתלשלות אור ה' כל כך למקום חושך ועלמין דפרודי, היינו בכדי שיהיה אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא כו', להפוך את כל המדות רעות, שהם האהבה ורשפי אש של הבלי עולם או הכעס

אותם, 'נאלמתי דומיה', ובהרגשתם הם נפרדים לגמרי ממנו יתברך ח"ו⁴⁹.

וזהו ענין יציאת יעקב מבאר שבע ל'חרן', שהיא ירידת האור האלקי דשבע המידות דאצילות המיוחדות בהקב"ה, להוות את העולמות הנפרדים בהם דבר ה' אינו נרגש ו'נשמע' כלל.

והנה תכלית המכוון בירידת והשתלשלות אור ה' כל כך למקום חושך ועלמין דפרודי, היינו בכדי שיהיה אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא כו'.

ירידה זו של בחינת יעקב היא ירידה גדולה ועצומה, מאגרא רמה לבירא עמיקתא: ממקום המידות העליונות שהן בבחי' ביטול אליו ית', אל בחי' 'חרן המפסיק את קול ההמשכה וגורם את בחי' הפירוד. והתכלית של ירידה גדולה זו היא שהאדם בעבודתו יהפוך את חושך העולם מ'יש' ל'אין'. והיינו, שגם במקום שנברא באופן שהוא בהרגשתו נפרד מאור ה', גם שם יאיר אורו יתברך, והעולמות הנפרדים יתהפכו מהרגשת ה'יש' שבהם ויהיו בטלים ומיוחדים באין האלקי.

להפוך את כל המדות רעות, שהם האהבה

[ומבאר בפרטיות יותר מהו הקשר בין 'חרן' לעולמות הנפרדים, בהם נמצא האלקות בהעלם והסתגר גדול:]

והוא מלשון⁴⁸ "נחר גרוני".

והיינו, שהחיות אלקות הנמשך ומתלבש בהם שנקרא בחינת 'גרון' שהוא קול כנודע, מכוסה ומוסתר בהם לגמרי, עד שהם עלמין דפרודי וחושך לגמרי כאלו הם יש ונפרד בפני עצמם, ואזי נקרא חרן, לשון "נחר גרוני כו'". וכמו שכתוב "נאלמתי דומיה כו'".

שם המקום 'חרן' הוא על דרך לשון הכתוב 'ניחר גרוני', "ופירוש ניחר - שהקול נמוך ביותר, להיות יוצא בצמצום ובדוחק גדול מן הגרון" (תקס"ח).

ועל דרך זה למעלה, בדיבורו ית' שעל ידו מתהוים כל העולמות, הנה בחינת חרן "מפסיק את הקול שהוא ההמשכה מחיות ואור אין סוף ב"ה . . שנספק הקול וההמשכה, ונעשה בחינת נפרד" (תו"א בהביאור).

כלומר, בקליפות וסטרא אחרא אין נרגש כלל האור האלקי שמתלבש באותיות דבר ה' המהווה

ובנמשל: הקול - הוא המשכת האור האלקי מהמידות העליונות שבאצילות, והוא מתלבש באותיות הדיבור העליון שהם עשרה המאורות שעל ידם מתהוים העולמות. ועל ידי בחי' חרן 'נחר גרוני' הנה הדיבור הוא בחינת 'נאלמתי', ומתהוים נבראים בבחינת פירוד.

48. תהלים סט, ד.

49. בפרטיות יותר: בכל דיבור ישנם שני עניינים: קול, ודיבור. הקול הוא העולה מהבל הלב דרך הגרון, ומתלבש בחמש מוצאות הפה ויוצא באותיות הדיבור. 'נחר גרוני' היינו שאינו עולה כהוגן מן הגרון, ואזי קול הדיבור הינו חלש ואינו נשמע כל כך 'נאלמתי דומיה'.

כו', להפכם שיהיו רק לה' לבדו, ולהיות בבחינת ביטול הרצון לה' לבד, ולא בבחינת יש ונפרד בפני עצמו כו'. ונקראת בחינה זאת בחינת תשובה שהוא בחילא יתיר כו', דהיינו המדות רעות שהם ברשפי אש להפכם ולהשיבם לה' לבד כנזכר לעיל. (וזהו במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד). ועל ידי זה נעשה תענוג גדול למעלה, והוא מבחינת אתכפאי

לעיל.

ענין זה של הפיכת הפירוד ליחוד, הוא בחינת 'תשובה'. כי ענין התשובה הוא מה שהבעל תשובה מתהפך ממצבו הנפרד מן הקב"ה, ושב להקב"ה להתבטל אליו ולקבל את עול מלכותו. וכך הוא גם ענין הפיכת החושך לאור בכללות עבודת הביורורים⁵¹.

והנה, על עבודת התשובה נאמר בזוהר שהיא 'בחילא יתיר', דהיינו בחינת גדולה. כי הבעל תשובה מנצל את החיות שבטבע המידות הרעות שהיו בו, לעבוד את ה' מתוך חיות יתירה ורשפי אש.

ונמצא, שעבודת התשובה מבטאת את העבודה שנתבארה לעיל - הפיכת הרשפי אש של המידות הרעות לקדושה, שכאשר האדם מנצל לקדושה את ההתלהבות הגדולה שיש בטבע המידות הרעות - הרי הוא מהפך אותן לקדושה.

[ומוסיף:]

(וזהו 'במקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד'⁵²).

הזוהר שם מבאר שזהו גם הטעם לכך ש'במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד'⁵³.

ורשפי אש של הקלי עולם או הכעס כו' - להפכם שיהיו רק לה' לבדו, ולהיות בבחינת ביטול הרצון לה' לבד, ולא בבחינת 'יש' ונפרד בפני עצמו כו'.

הפיכת הרגשת הפירוד שבעולם הזה ליחוד וביטול אליו ית', נעשית על ידי שהאדם פועל בעצמו להפוך את מידות לבו הנמשכות אחר ענייני העולם הזה שהוא בבחינת פירוד. וכן את מידת הכעס - שבה האדם מרגיש מאד את מציאותו, שלכן הוא כועס על מי שעשה נגד רצונו. ובכלל, את הלהט וה'רשפי אש' שבענייני העולם יש להפוך לקדושה, דהיינו שלא ישתמש ברשפי אש של המידות כאשר הוא עוסק בענייני העולם, וחיותו ברשפי אש והתלהבות תהיה רק בענייני קדושה, 'לה' לבד'. ואזי מידותיו שהיו בבחי' יש ודבר בפני עצמו, מתבטלות לחלוטין אל ה'.

[וממשיך ומבאר, שעבודה זו היא ענין

'תשובה'; ולכן עליה נאמר "ושבתי בשלום אל בית אבי":]

ונקראת בחינה זאת בחינת 'תשובה', שהוא 'בחילא יתיר'⁵⁰ כו', דהיינו המדות רעות שהם ברשפי אש להפכם ולהשיבם לה' לבד, כנזכר

50. ראה זהר ח"א קכט, ב.

51. בתורת חיים כאן מפרט: "על ידי התשובה נעשה היפך הרע עצמו לטוב, אם בדרך אתכפאי או בדרך אתהפכא חשוכא לנהורא. . . שהחושך יאיר".

52. ברכות לד, ב.

53. זו"ל הזוהר: רבי יוסי אמר, תנינן אתר דמאריהון דתשובה קיימא ביה בההוא עלמא צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מכלהו, ואינון משכי עליהו ברעותא דלכא יתיר ובחילא סגיאת לאתקרבא למלכא.

ואתהפכא מחשוכא לנהורא שלמטה. וזהו יפה שעה אחת בתשובה כו', להיות שעל ידי בחינת תשובה דוקא נעשה התענוג למעלה כל כך, שהוא ממש כמשל צפור המדברת כנ"ל. ואזי נעשה מבחינת חר"ן רנ"ה, וכנודע על ענין חמין ומצה, שמאות החי"ת של חמ"ץ נעשה ה"א, כמו שכתוב בזהר פרשת פנחס על פסוק גער חי"ת קנה כו', ונעשה בחינת מצה, כמו כן מחרן נעשה רנה. כמו שכתוב באבוד רשעים רנה, שהוא בחינת התענוג שנעשה למעלה מבחינת אתכפיא ואתהפכא כנ"ל. והנה בחינת התענוג הזה יתגלה לעתיד

והביאור בזה הוא כנ"ל - כי רק בעולם הזה ניתן להפוך חושך לאור, ובזה נגרם 'תענוג גדול למעלה'; משא"כ על ידי העבודה בעולמות העליונים אי אפשר לגרום תענוג זה, שהרי בהם אין חידוש בביטולם ויחודם בו ית'.

[וזהו "ושבתי בשלום אל הבית אבי", 'ושבתי' - על ידי עבודת התשובה (אתכפיא ואתהפכא), מגיעים 'אל בית אבי' - בחי' יצחק ('כי אתה אבינו'), שהוא הצחוק והתענוג העליון שיש להקב"ה כביכול כתוצאה מעבודת התשובה שלמטה].

ואזי נעשה מבחינת 'חר"ן' - 'רנ"ה'!

וכנודע על ענין חמין ומצה, שמאות החי"ת של חמ"ץ נעשה ה"א - כמו שכתוב בזהר פרשת פנחס⁵⁵ על פסוק "גער חי"ת קנה כו"⁵⁶ - ונעשה בחינת מצה,

כמו כן מחרן נעשה רנה.

כמו שכתוב⁵⁷ "באבוד רשעים רנה", שהוא בחינת התענוג שנעשה למעלה מבחינת אתכפיא ואתהפכא, כנ"ל.

על ידי עבודת הבירורים בהפיכת החושך של בחינת 'חרן' (כנ"ל), אזי נעשה מ'חרן' - 'רנה',

כי הצדיקים שאינם שייכים למדות רעות - אינו שייך בהם עבודת ה' בחילא יתיר, ועבודה נעלית זו שייכת דוקא בבעלי תשובה, שהופכים את מדותיהם הרעות להיות לה' לבדו.

ועל ידי זה נעשה תענוג גדול למעלה, והוא מבחינת אתכפיא ואתהפכא לנהורא שלמטה.

על ידי הפיכת חושך העולם לאור, שעניני העולם הנפרדים מתבטלים ומתייחדים באורו יתברך, אזי נעשה למעלה תענוג גדול, "דכד אתכפיא ואתהפכא אזי נעשה צחוק וחדוה, כמו על דרך משל צחוק המלך ושרים מענין התהפכות דבר רחוק וזר, כמו מציפור מדברת שזהו דבר חידוש, מה שאין כן מאדם המדבר שדרכו בכך לא שייך צחוק" (ביאור), וכך אצל הקב"ה כביכול, התענוג נגרם מהחידוש שבמקום הפירוד נעשה יחוד וביטול.

וזהו "יפה שעה אחת בתשובה כו"⁵⁴, להיות שעל ידי בחינת תשובה דוקא נעשה התענוג למעלה כל כך, שהוא ממש כמשל צפור המדברת, כנ"ל.

אמרו חז"ל "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא",

56. תהלים סח, לא.

57. משלי יא, י.

54. אבות פ"ד מ"ז.

55. רנא, ב.

דוקא, שאז ואת רוח הטמאה אעביר בו'. שלא יהיה עוד בחינת חושך ובידורים כמו שהוא עתה בעליות וירידות, אלא כמו שכתוב בחריש ובקציר תשבות, כמבואר במקום אחר. ויהיה בחינת גילוי אור ה' למטה בבחינת יחוד וביטול בתכלית, כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בו'.

עדיין יש חושך ולא נשלמה עבודת הבידורים. ובמצב זה אינו יכול להיות התגלות התענוג העליון בעולם. ורק לעתיד לבא שהחושך כולו יתברר, ולא יהיו עוד קליפות הנפרדים מיחודו ית' וכמ"ש "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", אזי יתגלה בעולם התענוג העליון.

שלא יהיה עוד בחינת חושך ובידורים כמו שהוא עתה בעליות וירידות, אלא כמו שכתוב "בחריש ובקציר תשבות"⁵⁹, כמבואר במקום אחר⁶⁰.

על השנה השביעית נאמר "בחריש ובקציר תשבות", והפירוש הפנימי בכתוב זה הוא על האלף השביעי, שאז 'שובתים' מהעבודות דחרישה וקצירה, "לחרוש את הארץ... שהוא בחינת חרישה לנפש הבהמית להפך את כל המדות רעות, ולבטל את כל הרצונות אשר לא לה' המה... להיות לב נשבר ונדכה.

וזהו שלעתיד כתבי בחריש ובקציר תשבות שלא יצטרכו עוד לבחינת חרישה הנ"ל לפי שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ (לקו"ת שה"ש לח, ד).

ויהיה בחינת גילוי אור ה' למטה בבחינת יחוד וביטול בתכלית, כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בו'.

לאחרי גמר עבודת הבידורים, כאשר כל החושך שבעולם יהפך לאור, הנה גם בעולם הזה

שהיא השמחה והתענוג הגדול שעל ידי התשובה והפיכת החושך לאור.

והוא כמו שנאמר בזוהר לענין החילוק בין חמץ ומצה, שאותיותיהם שוות, אלא שבמצה במקום ח' נמצאת האות ה', והענין בזה, "החי"ת צורתו מוכחת סתימת והעלמת האור מכל צד, והיינו מפני עוצם ההסתר" (תקס"ח), ולעומתה באות ה"א יש פתח ברגל השמאלית, שזה מורה שהאור האלקי אינו מוסתר בה מכל צד, והיינו שהמצה 'מתקנת' את ההסתר של החמץ.

וכך הוא גם בהפיכת ובידור החושך של חרן ששם הוא מקום הסתר האור כנ"ל, שעל ידי עבודת האדם בהפיכת החושך לאור, מתשנית צורת החי"ת ונעשית ה"א, ואזי נעשה מחרן רנה. ועל זה נאמר "באבוד רשעים רנה", "אז ימלא שחוק פינו ולשונינו רנה מצד עוצם גילוי אלקות, היפך הצמצום וההסתר דחרן אותיות נחר" (תו"ח).

והנה בחינת התענוג הזה יתגלה לעתיד דוקא, שאז "ואת רוח הטמאה אעביר בו"⁵⁸.

התענוג שבהפיכת החושך לאור בעבודת הבידורים יתגלה דוקא לעתיד לבא, לאחר שתושלם עבודת הבידורים. וכפי שזכר לעיל, שיצחק' - המורה על השחוק והתענוג שמהפיכת החושך - הוא לשון עתיד דייקא.

דהנה בזמן הזה, גם לאחר שמתבררים חלק מהניצוצות ומתהפך חלק מהרע שבעולם, הנה

60. ראה לקו"ת שה"ש לח, ד. בשלח ב, א.

58. זכריה יג, ב.

59. שמות לד, כא.

שעתה הוא מאין ליש כו', מה שאין כן לעתיד יהיה מיש לאין, בבחינת ביטול ואתהפכא כו ואזי יתגלה בחינת עונג העליון, שהוא בבחינת אין סוף. והוא בחינת יום הז', יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, שהוא בחינת גילוי עונג העליון כנודע, שנעשה מהבירורים שלמטה בשיתא אלפי שנין כו'. וזהו ושבתו כו' אל בית אבי, שהוא בחינת חזרה והשבה של בחינת יעקב מבחינת

וגילוי נעלה זו יתגלה בעולם. דכיון שאז יהיה העולם בתכלית הבירור והזיכוך, יוכל להיות הגילוי העצום הזה גם למטה בעולם הזה; כי אז לא יהיה העולם באופן שהוא העלם והסתר על אלקות, אלא אדרבה - הוא יהיה כלי ראוי לגילוי אלקותו ית'.

וזהו ענין 'יצחק' לשון עתיד. כי הגם שהתענוג למעלה ישנו גם עכשיו מעבודת הבירורים, אבל גילוי תענוג זה בעולם לא יהיה עד לעתיד לבוא.

והוא בחינת יום הז', "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"⁶¹, שהוא בחינת גילוי עונג העליון כנודע, שנעשה מהבירורים שלמטה בשיתא אלפי שנין כו'.

האלף השביעי נקרא "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", שהוא ענין התענוג⁶².

וענין זה של התענוג לעתיד לבא נפעל על ידי עבודת הבירורים ב'שית אלפי שנין דהוי עלמא' שהם כנגד ששת ימי המעשה, שאז באה המנוחה והתענוג באלף השביעי שהוא "יום שכולו שבת ומנוחה".

[ועתה מסכם את ביאור הפסוק "ושבתו

בשלוש אל בית אבי" - על פי כל מה שנתבאר

לעיל:]

וזהו "ושבתו כו' אל בית אבי"⁶³, שהוא בחינת חזרה והשבה של בחינת יעקב מבחינת חר"ן

יאיר אור ה' בגילוי, ולא יהיה כל הסתר פנים והרגשת פירוד מאחדותו של הקב"ה, אלא כל הנבראים יהיו 'בבחינת יחוד וביטול בתכלית'.

והיינו, שכשם שבעולמות העליונים 'איהו וחייהי חד', שהעולמות מיוחדים בתכלית עם הקב"ה עצמו, כך יהיה לעתיד גם בעולם הזה.

שעתה הוא מ'אין' ל'יש' כו', מה שאין כן לעתיד יהיה מ'יש' ל'אין', בבחינת ביטול ו'אתהפכא' כו'.

בעוד כעת הנברא שבעולם הזה מרגיש שהוא מציאות 'יש' (לפי שכך היא דרך התהוותו, מ'אין' ל'יש' - מבחינת 'אין' האלקי, שמהווה את הנברא באופן של העלם והסתר, כך שהנברא מרגיש את עצמו 'יש'), הנה לעתיד לבא ה'יש' הנברא יתהפך להיות 'אין' ובטל לחלוטין אליו ית'.

ואזי יתגלה בחינת 'עונג העליון', שהוא בבחינת אין סוף.

לאחר שלימות עבודת הבירורים, יומשך התענוג העליון שנגרם כתוצאה מכל העבודה דבחי' אתכפיא ואתהפכא. וענין התענוג העליון הוא בחי' נעלית מאד באלקות, בחי' הארת אור אין סוף, שלמעלה מהגבלת העולמות.

מההגבלה של חיות העולמות, וכנ"ל שהוא בבחי' אין סוף.

63. ויצא כת, כא.

61. תמיד פ"ז מ"ד.

62. ונקרא "שבת ומנוחה לחיי העולמים" - שהוא למעלה

חר"ן כנזכר לעיל, לבחינת רנה, שנקרא בית אבי, שהוא בחינת הצחוק והתענוג העליון שיתגלה לעתיד מבחינת אתכפייא ואתהפכא הנ"ל.

וזהו שיאמרו לעתיד על יצחק דוקא כי אתה אבינו, להיות כי זהו תכלית המכוון בירידת והשתלשלות העולמות כדי שעל ידי זה יהיה צחוק ותענוג למעלה כנ"ל.

וזהו ושבתי בשלום כו', כי בחינת עונג הנ"ל שיתגלה לעתיד הוא דוקא על ידי בחינות העלאות והמשכות, שהם בחינת הבידורים למטה בבחינת אתכפייא ואתהפכא כנזכר לעיל, שנקרא בחינת שלום, להיות כי שלום הוא המחבר שני הפכים. וכמו שכתוב עושה שלום במרומיו, שמיכאל שר של ^{כא ג}

כל הבריאה ותכלית עבודת ישראל, ולכן יאמרו אז ליצחק "אתה אבינו".

פרק ז

בשלום' - ב' שלום'

[בפרק זה יבאר את המשמעות הפנימית של תיבת 'בשלום' בפסוק "ושבתי בשלום":]

וזהו "ושבתי בשלום" כו',

כי בחינת עונג הנ"ל שיתגלה לעתיד הוא דוקא על ידי בחינות העלאות והמשכות, שהם בחינת הבידורים למטה בבחינת 'אתכפייא' ו'אתהפכא' כנזכר לעיל,

שנקרא בחינת 'שלום', להיות כי שלום הוא המחבר שני הפכים.

השיבה מ'חרן' אל 'בית אבי' היא על ידי בחינת 'שלום'. דהנה כבר נתבאר שהשיבה היא על ידי הפיכת ענייני העולם הנפרדים שיתאחדו באורו יתברך. וענין זה הוא חיבור הפכים, שהרי לפי סדר ההשתלשלות הנה בעולמות התחתונים האור האלקי מוסתר ומצומצם, ואי אפשר שיהיה שם גילוי אורו ית' ויחוד בתכלית כמו בעולמות העליונים.

כנזכר לעיל, לבחינת רנה, שנקרא 'בית אבי' שהוא בחינת הצחוק והתענוג העליון שיתגלה לעתיד מבחינת אתכפייא ואתהפכא הנ"ל.

ירידת יעקב לחרן היא הירידה מהעולמות העליונים המיוחדים בו ית' להתהוות עולמות נפרדים שאין מורגש בהם אורו ית', ואזי התפלל יעקב "ושבתי בשלום אל בית אבי", שהירידה לחרן תביא את מעלת ה'תשובה' - הפיכת חושך העולמות הנפרדים לאור ויחוד, וכנ"ל; ואזי הוא יבוא אל "בית אבי", לבחינתו של אביו - יצחק. כי בחינת 'חרן' תתהפך ל'רנה', שהוא התענוג והשחוק הגדול שנגרם למעלה מהחידוש שבהפיכת החושך לאור.

וזהו שיאמרו לעתיד על יצחק דוקא 'כי אתה אבינו', להיות כי זהו תכלית המכוון בירידת והשתלשלות העולמות - כדי שעל ידי זה יהיה צחוק ותענוג למעלה, כנ"ל.

לעתיד לבא יתגלה העונג העליון שנגרם על ידי עבודת הבידורים, וישראל יבינו ש"תכלית ירידת הנשמה בגוף בעולם הזה, ותכלית הירידה בגלות ושעבוד ודוחק פרנסה, הוא כדי שיעלו ויבואו ויגיעו לבחינת יצחק - הוא הצחוק והחדוה" (תוי"א בהביאור), ויכירו שזו היא תכלית

מים וגבריאל שר של אש כו'. והנה כתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב, והיינו ב' בחינות שלום, שלום מלמטה למעלה, והיינו לרחוק שנעשה קרוב, שהוא בחינת העלאה ממטה למעלה. ושלום מלמעלה למטה, היינו בחינת ירידת והמשכת אלקות למטה בבחינת תורה ומצות, כמבואר לעיל במה שכתוב ויצק שמן כו'. ועל ידי ב' בחינות שלום הנ"ל, שהם בחינת אתהפכא מחשוכא

ולכן נאמר על זה 'ושבתי בשלום', כי בחינת 'שלום' היא חיבור שני הפכים.

[ומבאר, שענין בחינת ה'שלום' המחברת שני הפכים היא בחינה שלמעלה משני הפכים, ולכן ביכלתה לחברם ולאחדם.

ובענינו: על ידי אורו יתברך שלמעלה הן מהעולמות העליונים והן מהעולמות התחתונים, יכול להיות חיבור זה שיהיה גילוי אורו יתברך בעולם הזה התחתון כמו בעולמות העליונים:]

וכמו שכתוב⁶⁴ "עושה שלום במרומיו" – שמיכאל שר של מים, וגבריאל שר של אש כו'.⁶⁵

אמרו חז"ל על הפסוק 'עושה שלום במרומיו', שהקב"ה עושה שלום בין מלאכי השרת ('מרומיו'), כי מיכאל הוא שר של מים וגבריאל הוא שר של אש, ואעפ"כ אינם מכבים זה את זה. והיינו לפי ששני המלאכים הללו מתטלים לגבי אורו יתברך שלמעלה משניהם, וזהו בחינת ה'שלום' המחבר את הפכים.

"והנה, כמו שיש התכללות בין ב' הפכים חדס וגבורה שנקרא שלום כנ"ל, כך יש התכללות בין ב' הפכים דעליון ותחתון שיתחברו יחד" (תו"ח), שגם בעולמות התחתונים יהיו יחוד וביטול בתכלית כמו שהוא בעולמות העליונים.

והנה כתיב⁶⁶ "שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרָחוֹק וְלִקְרוֹב". והיינו ב' בחינות שלום.

בענין השלום נאמר בפסוק "שלום שלום לרחוק ולקרוב", והם שתי בחינות 'שלום', כלומר: שני אופנים ב'שלום' המחבר את העולמות התחתונים להיות גם בהם יחוד וביטול בתכלית.

וכפי שיבאר להלן - שתי בחינות השלום 'לרחוק ולקרוב' הן: אחת - לרחוק שנעשה קרוב, והשנית - לקרוב שנעשה רחוק.⁶⁷

שלום מלמטה למעלה, והיינו 'לרחוק שנעשה קרוב', שהוא בחינת העלאה ממטה למעלה.

ושלום מלמעלה למטה, היינו בחינת ירידת והמשכת אלקות למטה בבחינת תורה ומצות, כמבואר לעיל במה שכתוב "ויצק שמן כו".

באופן החיבור של עליון ותחתון ישנם שני אופנים:

האופן הא' הוא 'מלמטה למעלה', והיינו שהתחתון עולה למקומו של העליון; ובעבודת האדם הוא מה שמעלה את עניני העולם התחתונים והנפרדים, שגם הם יהיו מיוחדים בו ית' כמו העולמות העליונים. וזהו 'לרחוק שנעשה קרוב' - שהעניינים התחתונים הרחוקים מאורו ית' מתקרבים אליו ומתייחדים בו.

66. ישעיה נז, יט.

67. ראה ברכות לד, ב.

64. איוב כה, ב.

65. במדבר רבה יב, ח.

לנהורא, שלא יהיו בבחינת עלמין דפרודי רק בבחינת יחוד וביטול כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים ממש, ואזי אשוב אל בית אבי, שיתגלה ממילא בחינת העונג העליון, שהוא בבחינת אין סוף ממש, למעלה מעלה מהשתלשלות העולמות במדריגות רבות, מעלה ומטה וחושך ואור. מה שאין כן לגבי עצמותו ומהותו יתברך קמן וגדול שוים ממש בלי שינוי, וכחשכה כאורה ממש.

והתחתון מתבטלים גדרי העולמות⁶⁸, ומתגלה 'בדרך ממילא' בחינת ה'עונג העליון', שהוא למעלה מגדרי העולמות המוגבלים, כדלקמן.

שהוא בבחינת אין סוף ממש, למעלה מעלה מהשתלשלות העולמות במדריגות רבות – מעלה ומטה, וחושך ואור; מה שאין כן לגבי עצמותו ומהותו יתברך - קמן וגדול שוים ממש בלי שינוי, ו"כחשכה כאורה"⁶⁹ ממש.

התחלקות העולמות, שהעולמות העליונים מיוחדים באורו ית' ואילו בעולמות התחתונים האור מצומצם ומוסתר, היא על ידי ה"הזוי והארה שמאור אין סוף ב"ה להוות ולהחיות נבראים כסדר השתלשלות המדריגות מדריגה אחר מדריגה, שמדרגות עליונים מקבלים אור היותר עליון ורוחני כו', וכל מה שלמטה מטה מתצמם ומתלבש כו' (תו"א בהביאור). אבל מצד עצמות אורו ית' שלמעלה מעלה מהשתלשלות העולמות - אין כל חילוק בין העולמות, וכל העולמות שוים לפניו.

וזהו ג"כ מה שנתבאר לעיל שעל ידי גילוי עצמות האור שלמעלה מהשתלשלות יכול להיות ה'שלום' והחיבור בין העולמות העליונים והתחתונים, וגם החושך של הקליפות שבעולם הזה מתהפך לאור. כי לגבי עצמות האור -

ואחר כך בא האופן הב' שהוא 'מלמעלה למטה', שהעליון יורד למקום התחתון, והיינו שאורו ית' יורד ומאיר בגילוי בעולם הזה התחתון. וזהו 'לקרוב שנעשה רחוק' - "לקרוב שהוא העליון, שיבא למטה להתחבר בתחתון. . והוא שיוכל להיות בחינת ירידה וגילוי אור אין סוף שבאצילות למטה בבי"ע על ידי תורה ומצוות, וכגילוי שכינה בהיכל קדשי קדשים שבבית המקדש, וגילוי רוח הקודש בנביאים וכה"ג" (תו"ח).

וזהו מה שנתבאר לעיל בענין 'ויצוק שמן על ראשה', שהוא מה שפעל יעקב שבתורה שישאל לומדים בעולם הזה הרחוק מאורו יתברך, יאיר ויורגש חכמה עילאה.

ועל ידי ב' בחינות שלום הנ"ל, שהם בחינת אתהפכא מחשוכא לנהורא, שלא יהיו בבחינת עלמין דפרודי רק בבחינת יחוד וביטול כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים ממש,

ואזי אשוב אל בית אבי, שיתגלה ממילא בחינת העונג העליון.

על ידי בחינת ה'שלום' הנה העולמות התחתונים שהם מצד עצמם בבחינת 'חושך' ונפרדים מיחודו ית', נעשים מיוחדים ממש כמו העולמות העליונים; ועל ידי חיבור זה של העליון

כמו העולמות העליונים.

69. תהלים קלט, יב.

68. בחינת ה'שלום' אינה מוגדרת כלל בסדר ההשתלשלות, היא למעלה גם מהעולמות העליונים, ולכן בכוחה לחבר את העולמות התחתונים להיות מיוחדים

וַאֲזַי והיה הו' לי לאלקים כו'. כי הנה כתיב כי שמש ומגן הו' אלהים, שכמו שהמגן הוא נרתק להשמש ומכסה ומסתיר על אור השמש, כמו כן שם אלקים הוא בחינת נרתק לשם הו' ומכסה ומסתיר עליו, להיות נבראים בעלי גבול ונפרדים בפני עצמם. מה שאין כן שם הו', הוא בחינת המשכת אור ה' למטה כו'. והנה כל זה הוא בבחינת השתלשלות, מעלה ומטה וחושך ואור. אבל לעתיד שיתגלה בחינת עונג העליון שהוא למעלה מעלה מבחינת ההשתלשלות, ואזי מה שעתה הוא בחינת שם הו', יהיה אז

'כחשכה כאורה', וגם החושך יכול להתהפך ולהאיר⁷⁰. ולכן, כאשר ישנו 'שלוש' - מתגלה ממילא בחינת העונג העליון.

פרק ח

'והיה הו' לי לאלקים, והאבן הזאת גו' יהיה בית אלקים'

[בפרק הקודם נתבאר ענין 'ושבתי בשלום אל בית אבי', שעל ידי השלום והחיבור בין העולם התחתון לעולמות העליונים - מתגלה בעולם התענוג העליון.

ועפ"ז יבאר בפרק זה את המשך הכתוב, "והיה הו' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שומתי מצבה יהיה בית אלקים":]

וַאֲזַי "והיה הו' לי לאלקים" כו'.

על ידי גילוי בחי' עונג העליון, שהוא למעלה מאור וחושך ומעלה ומטה, כנ"ל בפרק הקודם, אזי יקויים המשך הכתוב "והיה הו' לי לאלקים". וכפי שהולך ומבאר.

כי הנה כתיב⁷¹ **"כִּי שָׁמַשׁ וּמָגָן הוּא אֱלֹהִים"**,

שכמו שהמגן הוא נרתק להשמש ומכסה ומסתיר על אור השמש, כמו כן שם 'אלקים' הוא בחינת נרתק לשם הו' ומכסה ומסתיר עליו, להיות נבראים בעלי גבול ונפרדים בפני עצמם; מה שאין כן שם הו' - הוא בחינת המשכת אור ה' למטה כו'.

עניינם של השמות הו' ואלקים מובן מן הכתוב "כי שמש ומגן הו' אלקים", שם הו' נמשל לשמש, ושם אלקים נמשל למגן.

עניינו של המגן הוא להסתיר על השמש ולצמצם את אורו, בכדי שיוכלו הבריות לסובלו. וכך הוא בשמות הו' ואלקים, שם הו' - לשון מהווה - הוא המשכת האור והחיות אל העולמות; ושם אלקים מסתיר על האור של שם הו', בכדי שיוכלו להבראות נבראים שאינם מרגישים את האור המהווה, ואזי הם בהרגשתם דבר בפני עצמו, ואינם בטלים ומיוחדים באורו ית'.

והנה, כל זה הוא בבחינת השתלשלות - מעלה ומטה, וחושך ואור. אבל לעתיד שיתגלה בחינת עונג העליון שהוא למעלה מעלה מבחינת

70. לגבי בחינה זו לא קיימים כלל כל הגדרים וההגבלות של סדר השתלשלות - מעלה ומטה, חושך ואור, העלם והגילוי, וכד'. כל דברים הללו הם גדרים מסוימים, המתהווים רק בדרגות נמוכות יותר בסדר השתלשלות

71. תהלים פד, יב.

בחינת אלקים לגבי בחינת עונג העליון הנ"ל. ואזי והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כנ"ל, יהיה בית אלקים, שיהיה בית וכלי לבחינת אלקים דלעתיד, שהוא בחינת הוי' עתה. וכל אשר תתן לי הוא לשון עתיד, היינו כל עליות שיהיו לעתיד, הכל עשר אעשרנו לך בבחינת מעשר כנודע, ודי למבין.

'אלקים' דלעתיד, שהוא בחינת הוי' עתה. לעתיד, כאשר יהיה חיבור העולמות התחתונים עם העולמות התחתונים, אזי האור דשם הוי' המתגלה כיום בעולמות העליונים יאיר גם בעולם הזה התחתון, כנ"ל.

וזהו 'והאבן הזאת תהיה בית אלקים', שגם הנבראים הנמוכים שבעולם הזה שהם בבחי' דומם ו'אבן' (וערכם לגבי אורו יתברך הוא כמו אותיות לגבי אור השכל, כדלעיל) והם בבחינת 'יש' ודבר נפרד, "יהיה לה כח ויכולת להיות בית אלקים, שיהיה בחינת אלקים זה, שהוא אור אין סוף ב"ה שבתוך עלמין, שורה ומתגלה בבחי' אותיות הללו, והאותיות תהיינה בבחינת משכן ומכון לשבתו יתברך" (שם).

ובל אשר תתן לי" הוא לשון עתיד, היינו כל עליות שיהיו לעתיד,

הכל "עשר אעשרנו לך" בבחינת מעשר כנודע, ודי למבין.

לעתיד לבא, כאשר יתגלה העונג העליון יהיו לישראל עליות רבות בעילוי אחר עילוי, אך קודם העילוי שאחר העילוי צריך להיות נשאר מעילוי הראשון בבחינת אתערותא דלתתא לאתערותא דלעילא שבעילוי הב" (תו"א בהביאור).

והיינו, שכל עליה מדרגא לדרגא היא על ידי אתערותא דלתתא שהאדם העולה מתבטל ממעלתו הראשונה, ועל ידי הביטול הוא יכול לעלות לדרגא העליונה יותר, "וכמו צמיחת התבואה מזרע הנזרע בארץ הוא על ידי שמתבטל מהות הזרע ונעשה בחינת אין . . ועל ידי זה

ההשתלשלות, ואזי מה שעתה הוא בחינת שם הוי', יהיה אז בחינת אלקים לגבי בחינת עונג העליון הנ"ל.

בזמן הזה, נחשב הוי' לאור וגילוי, כי כאשר הוא מאיר נרגש אורו ית' והכל בטל ומיוחד עמו, ואילו שם אלקים הוא בחי' צמצום והסתר פנים, הגורם לנבראים פירוד מיחודו ית'.

אך לעתיד, כאשר יתגלה העונג העליון שלגבי מעלה ומטה שוים, ואין כל חילוק בין העולמות העליונים והתחתונים, אזי גם לא יהיה חילוק בין שם הוי' לשם אלקים, וגם שם הוי' יחשב לבחינת 'אלקים' וצמצום לגבי הגילוי העצום שיתגלה אז. כי שם הוי' הוא האור של סדר השתלשלות המחיה את העולמות, ו"באמת אין אלא זיו והארה מצומצמת לגבי אור אין סוף ב"ה בעצמו ובכבודו, שלפניו מעלה ומטה שוין וכשככה כאורה" (תו"א בהביאור).

וזהו פירוש הכתוב "והיה הוי' לי לאלקים", "אז יהיה בחינת שם הוי' שהוא אור אין סוף הנמשך ומתפשט להתלבש בתוך עלמין בסדר השתלשלות - נחשב בחינת אלקים, דהיינו בחינת צמצום" (שם).

[על פי זה מבאר את המשך הפסוק, שהקשה על זה בתחילת המאמר "צריך להבין השייכות של האבן עם שם הוי', שכשהוי' יהיה לאלקים - אז דוקא יהיה האבן בית אלקים כו":]

ואזי "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כנ"ל, יהיה בית אלקים" - שיהיה בית וכלי לבחינת

מורה על שתיקה וביטול, כענין הכתוב⁷² "כתר לי זעיר" שפירושו הוא המתנה וביטול מהמדריגה הקודמת, והכתר של כל עולם הוא בחינת ה'מלכות' של העולם שלמעלה ממנו, שהוא 'מעשר' - ספירה עשירית (ע"פ הגהת הצ"צ בהביאור).

אחר כך נעשה הגידול נפלא יותר מהיש שהיה בתחילה" (שם).
 וביטול זה הוא הוא בבחינת 'מעשר' מן העליה הקודמת, לפי שהביטול הוא על ידי ה'כתר' של העולם שאליו היתה העליה הראשונה, כי כתר

72. איוב לו, ב.

קיצור:

(א) הנה יעקב המשיך היו"ד חכמה עילאה לבחי' עקביים. וזהו ענין יציאת יעקב מבאר שבע יסוד אימא לבחי' חרן, כדי להעלות בירורי נוגה. והיינו מה שלקח מאבני המקום, שהם בחי' אותיות דבר ה' המלוכשים בדומם צומח חי, ועשה מהם אבן אחת, הוא בחי' יו"ד, שזהו וישם מראשותיו (עיין זהר חלק א' דף ע"ב, ופרשת ויצא קנ"א, ופרשת ויחי רל"א. ובמ"ש על פסוק אבן ישראל). ואחר כך וישם אותה מצבה, המשכת בחי' ו' שנמשך מהיו"ד, והוא ענין אורייתא מחכמה נפקת, ויצק עליה שמן להיות מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה.

(ב) ועל ידי זה ושבתי בשלום אל בית אבי בחי' יצחק, כי אתה אבינו, והוא הצחוק והתענוג שיהיה לעתיד לבא מבירורים אלו. והיינו על ידי אתכפיא ואתהפכא נתברר מבחי' חר"ן ונהפך החי"ת לה"א להיות רנ"ה בחי' תענוג (ועל דרך זה בענין יציאת מצרים מיצר הגרון על דרך בחי' חרן נחר גרוני כו' וימררו חיי אבותינו, וכשנעשה יציאת מצרים הוא בחי' מצה, מה שאין כן חמץ, כענין ההפרש בין חרן לרנה):

(ג) וגילוי ענג זה על ידי ב' בחי' שלום, לרחוק ולקרוב, ואז שם הוי' יהיה רק בבחי' אלקים לגבי גילוי ההוא. ולפיכך האבן הזאת, שהיא בחי' המל' המקבלת משם הוי', יהיה בחי' בית אלקים (וגם י"ל כיון דלעתיד לבא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, על כן שייד בחי' זו בשם אלקים. וז"ש צחוק עשה לי אלקים):

פטרוני השבוע

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

וזוגתו מרת הניה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

לזכות

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת

שטערנא שרה שיחיו מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,
ושירוי מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת אוריאל בן סופי' וזוגתו מרת חנה טויבע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחיו

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי' ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל

בטוב הנראה והנגלה

לעילוי נשמת

הרה"ת הרה"ח ר' בנימין זאב בן הרה"ת

הרה"ח ר' אברהם שיבלחט"א סילווער

נתנדב ע"י ולזכות הוריו הרה"ת הרה"ח

אברהם וזוג' שיחיו סילווער

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

מגדבים הודשיים

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו
מרת שיינא מלכה בת רחל
ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'
מושקא בת שיינא מלכה
...

Refuah Sheleima to
Daniel Reuvein ben Dina
Donated Anonymously

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון
וכל משפחתו
...

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות
מרת חי' מושקא גורביץ
וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו
שיחיו ניומאן וכל משפחתם
...

לזכות משפחת אהרן
שיתברכו בכטו"ס
...
לזכות משפחת באביטש
שיתברכו בכטו"ס

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא
...
לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו
...
לזכות הרה"ת מנחם נחום וזוגתו מרת אסתר שי' שטרנברג
...
לזכות ולרפ"ש עבור חי' אלה שתחי' בת ריסא
ולזכות עמנואל בן חי' שאשה
...
לזכות ולרפ"ש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה
...
לזכות אשר בן דינה לזיווג משורש נשמתו
ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש
...
לזכות ולרפ"ש לשאול אליהו שיחיו בן חנה רבקה שתחי'
...
לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה
...
לע"נ הר"ר כתר יאאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה
...
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחיו בן מאלע, ומשפחתו
...
לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל
...
לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פייוויש, מנחם מענדל
נדבת הוד' מרדכי אברהם ישעיהו וזוג' מרת אסתר שפרה סלזנר
...
לזכות הרב ומשפיע שמואל לר, שימשיך בעבודתו הקודש,
מאת תלמידו שאול גנוגלי
...
לזכות אייזק גרשון בן שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,
יוסף, חי' מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע זעליג
...
לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורינסקי
וכל יוצאי הלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטרליה
...
לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן
...
לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף רובינשטיין ע"ה
נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג
...
לזכות התמים מיכאל זלמן

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו
ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא
...
לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה סיברג
...
לזכות הב' התמים ישראל ראובן בן נחמה דינה שי'
להצלחה בלימוד התורה ובדרכי החסידות
...
לע"נ בתיה בת שלמה הלוי ע"ה
...
לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם
מענדל, ובתיה מינא געלב
...
לזכות התמים אליה סילפין
...
לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו
...
לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחיו בן מאלע, ומשפחתו
...
לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו
...
לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס
...
לזכות בת שבע שתחי'
בת הרה"ת יוחנן מרוזב וכל משפחתו
...
לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר
...
לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו
...
לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה
...
לע"נ הילדה יוקרה עדאל שיינא ע"ה
בת הרה"ת מרדכי אליה ילחט"א האנאווער
...
לזכות הרה"ת ר' חיים משהווגתו מנוחה רחל
ובניהם מנחם מענדל ופעסיא
...
לע"נ הרה"ת הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה פאפאק
...
לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה
נרפס על ידי ולזכות משפחתו
...
לזכות אסתר בת רחל

ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע
במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק
לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295
או באימייל info@otzerhachassidus.com

כמו"כ אפשר לקבלו באימייל
או להורידם מאתר אוצר החסידות
www.otzerhachassidus.com

נדפס באדיבות

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237
t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com